

בס"ד ט' מנחם-אב ה'תשע"ה
 הדלקת נרות - 19:24
 צאת השבת - 20:15
 רבנו תם - 21:08
שעון קיץ - לפי הלוח המדויק של "אור החיים"

שנה חמש עשרה - עלון מס' 777
 @ במוצאי שבת תענית ט' באב. (דחוי)
 (במידה ועד אז לא יתגלה מלך המשיח).
 @ ביום ראשון, **סיום הצום** בשעה 20:06
 @ במוצאי התענית **"ברכת הלבנה"**.
 @ יום שישי הבא פרשת ואתחנן יחול ט"ו באב.

אברהם יגל

לע"נ בבאי מוסאי בן אברהם ז"ל
 לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל.

פפטיד"ן: "חזון ישעיהו"
 (ישעיה א')

פרשת דברים-שבת חזון

1947 שנים
 לחורבן בית שני

מענייני הפרשה:
 הקדמה קצרה לדברי התוכחה של משה סמוך לפטירתו.
 מינוי שופטים ושוטרים שיעזרו בהנהלת המחנה.
 חזרה על פרשת המרגלים.
 מסעי בני ישראל על יד הגבולות של אדום, מואב ועמון.
 כיבוש ארץ סיחון ועוג.
 חלוקת ארץ עבר הירדן מזרחה לבני ראובן, בני גד וחצי שבט המנשה.
אלה הדברים אשר דבר משה" (א' א')
 ראויות היו התוכחות להאמר מפי בלעם והברכות מפני משה. אלא, אילו הוכיחם בלעם, היו אומרים שונא מוכיחנו. ואילו ברכם משה היו אומות העולם אומרות אוהבם ברכם. אלא אמר הקב"ה: יוכיחם משה שאוהבם, ויברכם בלעם ששונאם. זהו שנאמר: "נאמנים פצעו אוהב ונעדרות נשיקות שונא" (משלי כ"ז). (דברים רבה)

בניין ירושלים והמקדש
 ידועים דברי חז"ל ש"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה". דבריהם תמוהים, שרבים התאבלו על ירושלים ולא זכו שתבנה ירושלים בימיהם. אלא, שכל המתאבל על ירושלים, כל החוזה את החוסר הגדול ומצפה להשלמתו, פועל במציאות באופן שמקרב את הגאולה, **בונה נדבך בבנין ירושלים השלמה**. זו היא שמחתה של ירושלים. זו השמחה אותה זוכה האדם לראות. עוד אמרו, ש"כל דור שאינו נבנה בית המקדש בימיו כאילו החרבו". אמירה זו מטילה אחריות כבידה על האדם; תולה בו את היכולת לבנות את בית המקדש. והדברים מבוארים, **שהמצפה לישועה - מאוויו נתונים המה לבית המקדש**, וממילא פעולותיו ומעשיו מכוונים לבנינו; **ככל שיפעל יותר, חלקו בבנייה יהיה גדול יותר**.

אלפים בשנים אנו בוכים על חורבן בית-המקדש. כאשר נפטר לאדם קרוב, בתחילה בוכה עליו הרבה ועם הזמן משתכח המת מלב. אנחנו לא מפסיקים לבכות על בית המקדש כיוון שאנחנו לא שוכחים אותו. בכינו אינו בכי של ייאוש ואובדן אלא הוא בכי של תקווה וצפייה, בכי שמקרב אותנו בכל שנה ושנה לבניין בית-המקדש מחדש.

"פנו וסעו לכם דרך הר האמורי..."
"פנו" אותיות נוף. המילה הראשונה בפסוק זה פנו-נוף מרמזת על **נופי ארץ ישראל** ערבה, הר, שפלה, נגב וחוף הים וכל הנופים שהתברכה בהם ארץ ישראל.
"אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר" (א' ב')
 כמספר אחד עשר - היינו אותיות: ו"ה משם הו"י? חורב - נחרבו ונהרסו על ידי עמלק ככתוב: "כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור". ותיקונו יהיה כאשר נעלה דרך הר שעיר למחות את עמלק כנאמר: "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו... ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".
"ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים"
 אילו אמר: יוסף עליכם אלף פעמים ככם, היה מובנו שיתרבו פי אלף ממה שהם עכשיו. אך מכיוון שהקדים מילת ככם לפני אלף פעמים, הרי שבירכם שבכל מצב שיהיו נמצאים, **יכפיל ה' את מספרם פי אלף**, והתוצאה תהיה **מספר עצום לאין סוף**. (בינה לעיתים)

"ואקה את ראשי שבטיכם אֱשִׁים חכמים וידועים"
 אבל "נבונים" לא מצאתי (ספרי). **מאי נבון?** יודע דבר מתוך דבר. הנבונים, כשראו את תלאותיו של משה רבנו, כיצד העם מעגמים את נפשו, גמרו בליבם **שלא להתמנות על ישראל**, בפחדם שיקרה להם מה שקרה למשה. (חות דעת)
"רב-לכם שבת בהר הזה"
 אל תראו **בכל מכשול הר** שאי אפשר לעבור מעליו, ואל תאמרו שתעבדו את ה' אחרי שהעקוב יהיה למישור וכל הר בקעה, אלא **"פנו וסעו לכם", התגברו על כל המניעות**, ועברו מעל כל הר כאילו היה חוט השערה. (מאור ושמש)

הסירו מכשול מדרך עמי!
 אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה.
 במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן.

"שבת חזון"

השבת נקראת 'שבת חזון', על שם הפטרתה - 'חזון ישעיהו בן אמוץ' (ישעיהו א, א-כז). ההפטרה כוללת את פתיחת ספרו של ישעיהו, ובה נבואת תוכחה חמורה כלפי עם ישראל, הממשיכים במצוות שבין אדם למקום (קרבתו ותפילה), אך מלאים בעבירות שבין אדם לחברו (רצח, הטיית משפט, גזל), כסודם ועמורה בשעתן.

על "שבת חזון" היה אומר הצדיק רבי אברהם יעקב ברבי ישראל מסאדיגורה: השבת הסמוכה לתשעה באב - יום הבכי והאבל על חורבן בית מקדשנו ותפארתנו - היא שבת גדולה וחשובה. משל למה הדבר דומה? לאדם המצוי בחדר אפל, ובא חבירו ומכניס לתוכו נר דולק. מה חביב אותו נר, המפיץ אור במחשכי החדר! בדומה לכך - אומר האדמו"ר, כשבא האור הזך של שבת קודש בימים של "בין המצרים", שהם ימי עצבות ומנהגי אבלות על חורבן בית מקדשנו והגלות המר, הוא משפיע לנו אור יקר ותאנו ששים ושמים בו ביותר. (פרפראות לתורה)

"בניד כשתילי זתים" - חינוך חינוך ילדיכם בתשעה באב

מחנכים את הילדים לקיום חלקי של מנהגי ודיני האבילות על החורבן. ההלכה מבחינה בין המישור האישי למישור הסביבתי. במישור האישי, מקילה ההלכה, ועל כן אין מחנכים את הקטן לצום בתשעה באב (אבל אין מפנקים אותו במאכלים מעודנים, כדי שיתאבל עם הציבור). במישור הסביבתי והחברתי, מחמירה ההלכה, ועל כן מקפידים שהופעתו החיצונית של הילד תשתלב באווירת "עגמת הנפש" הכללית של המבוגרים ולא תפגע בה. כמו כן מחנכים אותם במישור הרוחני להבין את משמעות החורבן. עקרונות אלו יפים גם ביחס לכלל התנהגותם של הילדים בתשעת הימים.

המטרה היא "חינוך לראת ה'", שהקטן כשישאל על מה זה, יסבירו לו עניין חורבן בית המקדש". הוא אומר, המטרה איננה להקנות לו הרגלים התנהגותיים לקראת תקופת הנערות והגדלות (זוהי המטרה הראשית של חינוך קטן למצוות) אלא לעורר בו סקרנות ולהביא אותו לשאול על מנהגי האבילות - להסביר את משמעות החורבן ולעורר בו כמיהה לבנין המקדש. וילד שאינו מסופר ואין בגדיו מכובסים מתחזקת בו תחושת האבלות.

ככל הנשים הצדקניות אמירת קינות לתשעה באב וקריאת מגילת איכה
תתקיים אי"ה ביום ראשון בשעה 10:30 בבוקר בבית הכנסת "מרדכי הצדיק" שד' דואני, יבנה.
כל הנשים מוזמנות

ברכה והצלחה
כילעקב וזויריה קולטקר הי"ו שיבורכו מפי עליון ובכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות יאיר הקב"ה דרכם ומזלם מתוך בריאות איתנה ופרנסה טובה לשנים רבות והצלחה לילדיהם בלימודים.

רפואה שלימה
לטיגלית סמדר כלימי בת דינה הקב"ה ישלח מזור ומרפא לרנ"ב אבריה ושס"ה גידיה. רפואת הנפש ורפואת הגוף. שתחזור לאיתנה הראשון ותזכה לשנים רבות.

תהילים לילדים
מתקיים כל שבת בשעה 14:00 בבית הכנסת בוכריס. חלוקת ממתקים ופרסים לילדים. כל המעוניין לתרום לרכישת ספרים לילדים, יתברך בכל זיכוי הילדים, יתברך בכל הברכות ויזכה שיקראו תהילים להצלחתו ולמשפחתו
משה: 050-9435597

רפואה שלימה
כישעיהו מהצרי בן מזל הי"ו הקב"ה ישלח מזור ומרפא לרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. שיחזור לאיתנו לשנים רבות טובות ונעימות עם רעייתו מיטל מנב"ת

רפואה שלימה
למרים בת גולשן מנב"ת הקב"ה ישלח מזור ומרפא לרנ"ב אבריה ושס"ה גידיה. רפואת הנפש ורפואת הגוף. שתחזור לאיתנה הראשון ותזכה לשנים רבות טובות עם בעלה אבשלום וירונו נחת מכל יוצאי חלציהם.

ברכה והצלחה
לזויעה פנטי בת מרגלית שתבורך מפי עליון ותצליח בלימודיה ובכל דרכיה ומעשיה ובכל מילי דמיטב מתוך בריאות איתנה.

רפואה שלימה
לאפרים דוירי בן ביבי הי"ו הקב"ה ישלח מזור ומרפא לרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. שיחזור לאיתנו הראשון ויזכה לשנים רבות טובות ונעימות עם רעייתו שמחה מנב"ת וירונו נחת מכל יוצאי חלציהם.

רפואה שלימה
לאסתר פנטי בת רחל מנב"ת הקב"ה ישלח מזור ומרפא לרנ"ב אבריה ושס"ה גידיה. רפואת הנפש ורפואת הגוף. שתחזור לאיתנה הראשון ותזכה לשנים רבות.

שיעור התורה הגדול בתבל
ארגון "אברהם יג"ב" משדר בלוויין בכל מוצאי שבת את שיעורו של הראשון לציון הרח"ג יצחק יוסף שליט"א בבית הכנסת "אוהל מועד" בשעה 21:30 השיעור יוקרן על גבי מסך ענק. בע"ה תתקיים סעודה רביעית, בחסות "בית הלחם"

מיום מיוחד לנשים
לענין בינה

לענין הישר והענו **ציון מוסאי** בן שבתאי ז"ל ורחל שתחיה ביום רביעי יג' מנחם-אב בשעה 18:30 עליה לבית העלמין

כרכה וצלה
לאיילת בת רחל שתבורך מפי עליון מתוך בריאות ואושר לשנים רבות טובות ונעימות. והצלחה בזיווג כשרית בת איילת וצ'אד בן יבגניה שיקימו בית נאמן וכשר בישראל וברכה וזיווג הגון כרעיה בת איילת שיתנשמו משאלותם לטובה

רפואה שלימה
למישה בן דינה הקב"ה ישלח מזור ומרפא לרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. שיחזור לאיתנו הראשון ויזכה לשנים רבות טובות. ולרפואת הילדה עילאי בת לילך הקב"ה ישלח מזור ומרפא לרנ"ב אבריה ושס"ה גידיה שתחזור לאיתנה הראשון.

כרכה וצלה
לניר ואיסנת מישולם על הסיוע לזיכוי הרבים. שיזכו בבריאות ובפרנסה טובה, אריכות ימים ושנים ויתמלאו כל משאלות ליבם לטובה בנחת ושלוה וזיווג הגון לילדיהם.

רפואה שלימה
לדניאל הג"ב בן רבקה הי"ו הקב"ה ישלח מזור ומרפא לרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. שיחזור לאיתנו הראשון ויזכה לשנים רבות טובות **הציבור מתבקש להמשיך לקרוא תהילים ולהתפלל לרפואתו**

שבת שלום זמבורד

בריאות והחלמה איתנה : לעילוי נשמות :

זוהרה אלביליה בת פריחה ז"ל מרים דוירי בת פרי יצחק ז"ל לאה נאמן בת רבקה ז"ל מרים דאודי בת מורווארי ז"ל טובה הרוני בת שאקוט ז"ל שרה נסימי בת ביבי ז"ל נהיית מוסאי בת פרי יצחק ז"ל קריינא דבורה בת יואל ז"ל

שבתאי מוסאי בן זליכה ז"ל יוסף חיים גאלי בן ג'מו ז"ל מרדכי יעקובי בן ציפורה ז"ל שלמה כהן-זדה בן זליכה ז"ל יוחאי (אבי) ז"ל בן מרגלית שתחיה יצחק שלומי בן דבורה ז"ל דוד שטיאן בן רחמים וגוהר ז"ל מסעודה ביטון בת רחל ז"ל

אילן רפאל פרץ בן אנט הי"ו גולשן באבאי בת מרים מנב"ת שרה ביבי לארי בת רבקה מנב"ת לאה בלקר בת מרסל מנב"ת לירן יפרח בת עינב-מזל מנב"ת איילה גואטה בת ציפורה מנב"ת רזיה סינזני בת חוה מנב"ת אסתר עמרני בת חתונ מנב"ת

שלמה לארי בן מרים הי"ו משה נאמן בן מרים הי"ו אברהם נאמן בן מרים הי"ו מרדכי עמרני בן רבקה הי"ו ישראל פריי רפאל בן מרים הי"ו יצחק-חי כהן זדה בן פרידה הי"ו באבאי באבאי בן מורוורי הי"ו לירן מלכה בן ריטה ועמרם הי"ו

ובכללם לרפואת כל חולי ופצועי צה"ל ועם ישראל.

מרדכי לארי ז"ל בן שלמה ושרה שיחיו בבאי מוסאי בן אברהם וזליכה ז"ל

"אל תקרי הליכות אלא הלכות"

הלכות תשעה באב

"מכל מלמד" השכלתו..."

כח הדיבור - פרשת דברים

ספר דברים מסכם את ארבעת הספרים הקודמים. הפרשה האחרונה היא מסעי שמדברת ורומזת על כל המסעות של האדם בחייו. פרשת דברים מדברת לאחר המסע, האם לקחת דברים בחיך דהיינו תורה ומצוות ומעשים טובים, והשתמש בכח הדיבור לטובה? רמזו **דבר-ים**. דהיינו בדברי תורה, אז אשריך וטוב לך וקיימת את הפסוק "קחו עימכם דברים ושובו אל ה'". ובדברי הרשות **דברים** אותיות כמו מידבר?

רואים תוכחות מסוג אחר שמה רבינו ע"ה אומר לעם ומכך נלמד איך להוכיח. "אלה הדברים אשר" = "סי"ת **מרה**, דהיינו שמוכיחים לא שופכים מרה. ובתיבה **אלה** יש את התיבה **לא**... "דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן" = "ר"ית **הכאיב**, דהיינו **לא הכאיב** גם בתוכחות. לפי המקומות נרמז לנו איך ומתי להוכיח, במקומות שקטים בזמן חשיכה בלי הרבה המולה. כך האדם יקבל ויפנים את ההוכחה גם אם היא קשה. "בעבר הירדן" אותיות **הן ירד בעבר** אותיות **בערב** זה הזמן הכי רגוע ושלי. ידוע שבמדבר ובערבה יש בלילות סופות. מול **סוף** בין פארן ובין תפל ולבן = "ר"ית **סופות** ונשים לב לתיבה **בין** שרשומה פעמיים, דהיינו בשקיעה בין היום ובין הלילה תוכיח ותאמר את אשר על ליבך. וכולנו צריכים לדעת שעל כל אחד ואחת בחיים יש יום ושמש זורחת ויש שקיעה והשמש שוקעת וצללי הערב משמיעים קולם ויש לאחר מכן לילה. התיבה **בין** רומזת לנו להלך באמצע כמאמר הרמב"ם ע"ה, בכל חיך נבחר את התיבה האמצעית. גם בזמנים קשים ובנסיונות קשים, צריך למצוא את הנכון לנו ובטון הנכון לנו לאותו המקרה. גם אותו הדבר לגבי האחר העומד מולנו בהוכחה.

"אחד עשר יום מחרב" = "סי"ת **מדבר**. "אחד עשר יום מחרב ירד ה' = "ר"ית **מעידה**. דהיינו כל אחד מעיד לעתיד לבוא על מה דיבר וידוע שכל העבירות של ראה אסורה, שמינה אסורה ודיבור אסור זה באש. **עד קדש ברנע** = "ר"ית **עקב**. מי עקב? **ירד ה' שער עד** = "ר"ית **דעה"ש**. הוא יודע טוב מאוד לטפל בראש הבעיית, אבל ברוך השם זה אצל אומות העולם. "הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר" והיכן קיבלנו את התורה הקדושה? בהר **חרב** אותיות "בח" בנו מכל העמים". שנזכה לקיים את התורה הקדושה וניקח עימנו דברים. (ממני עבדכם א.ש.)

המזונות המרפאים

צמחוניים בריאים יותר?

צמחונות נתפסת לא פעם כמילה נרדפת לבריאות. יש יתרונות בריאותיים רבים לצריכה מוגברת של ירקות ופירות: הם מכילים רכיבים אנטי-סרטניים כמו ביתא-קרוטן, סיבים תזונתיים ונוגדי צמצון. הצמחוניים צורכים יותר מוצרי סויה כתחליף לבשר (טופו, מיוסו, טמפה), ואלה מכילים פיטואסטרולנים (אסטרולן צמחי) המקטינים את הסיכוי לחלות בסרטן נשי (סרטן השד, השחלות וצוואר הרחם). הצמחוניים אוכלים פחות גיאנק פוד ושומים פחות משקאות מוגזים ממותקים. חומרים צמחיים מצויים בשקדים, שיבולת שועל, כוסמת, בוטנים, שושמוס, גרעיני חמניות, נבט חיטה, תירס וסויה.

א. השנה מתחיל הצום במוצאי שבת ולכן בסעודה שלישית המפסקת אוכל ושותה כסעודת המלך שלמה בשעת מלכותו.

ב. מפני כבוד השבת אין לשבת על גבי קרקע בסעודה המפסקת. ג. ראוי להכריז בבתי הכנסת ולהודיע לצבור שתפילת ערבית במוצאי שבת, תהיה רק לאחר חצי שעה מזמן שקיעת החמה, ולא קודם. יאמרו בביתם "ברוך המבדיל בין קודש לחול" ובכך תהיה אפשרות לקהל להחליף בגדי שבת בבגדי חול, ולחלוף נעלי העור שברגליהם כשליש שעה אחר השקיעה, ויבואו להתפלל בליל תשעה באב, במוצ"ש, בבגדי חול ובמנעלי בד המותרים בתשעה באב. [שו"ת יחוה דעת ח"ה סי' לח].

ד. אין אומרים "צדקתך צדק" במנחה של שבת. ה. אחר צאת השבת, קודם קריאת מגילת איכה, מברכים על הנה ברא מאורי האש, ואין מברכים על הבשמים. ואם שכח לברך על הנה, יברך אחר כך במשך הלילה. [ש"ע].

ו. חולה שאינו מתענה, צריך להבדיל על הכוס קודם אכילתו, ויכול החולה להוציא ידי חובה את בני ביתו בהבדלה זו, אף על פי שהם מתענים.

ז. בשחרית תשעה באב יברך ברכת "שעשה לי כל צרכי".

ח. תשעה באב אסור באכילה ושתיה ורחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשיש המיטה, ולילו כיומו לכל דבר. ואין אוכלים אלא מבעוד יום, של ערב תשעה באב. ובין השמשות שלו אסור כיום הכיפורים, ואם קיבל עליו בפרוש בשפתיו שלא לאכול אחר סעודת סעודה המפסקת אסור לאכול יותר אפילו עודנו יום, אבל אם קיבל עליו בהרהור בלבו, אינה קבלה. והכל חייבים להתענות בתשעה באב, ואסור לפרוץ גדר.

ט. מעוברות ומניקות שפטורות משאר צומות של דברי קבלה, מתענות ומשלימות בתשעה באב. ומעוברות ומניקות שיש להן חולי, אפילו אין בו סכנה, אין להן להתענות בתשעה באב, ואם יש להן חולשה רבה, יעשו שאלת חכם. ונכון לעשות שאלת חכם בכל מקרה, ויולדת תוך שלשים יום ולילה, יכולה להקל שלא להתענות בתשעה באב, ותאכל מיד בבקר. וכל שכן שיכולות המעוברות והמניקות, וכן יולדות, להקל באופן שחל תשעה באב בשבת, והתענית נדחת לאחר השבת, מכל מקום ראוי שהיולדת תוך שלשים יום לא תאכל להתענג, אלא כדי קיום.

י. חולה, אפילו אין בו סכנה פטור מלהתענות בתשעה באב, וחולה שנתרפא ועודנו חלוש ומצטער מאוד בתעניתו, מותר לאכול, ואין צריך אומדן, רק שלא יאכל למעדנים.

יא. ראוי ונכון להחמיר שלא לעשן סיגריות בתשעה באב. ובפרט יש להחמיר בעת קריאת איכה וקניות בבית הכנסת, אבל לצורך קצת, כגון למי שרגיל מאוד בעישון, ויש לו צער גדול במניעתו מעישון סיגריות, יש להתיר לו לעשן בתשעה באב בצניעה בתוך ביתו וכדומה, אבל לא יעשן בפרהסייה בתשעה באב.

ובשאר הצומות אף הנוהגים לעשן ביום טוב, על ידי הדלקה מאש לאש, דחשיב אצלם לענין זה כאוכל נפש דשרי ביום טוב, אפילו הכי מותר לעשן בתענית.

יב. רחיצה אסורה בתשעה באב בין בחמין ובין בצונן ואפילו להושיט אצבעו במים אסור, ובשחרית נוטל ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו בלבד, ולאחר שניגבם ועדיין לחות קצת, מעבירם על עיניו. כהנים נוטלים ידיהם כרגיל כבכל יום.

יג. אסור לקרות בתורה נביאים וכתובים ואסור לשנות במשנה ומדרש וגמרא בהלכות ובאגדות. אבל קוראים מגילת איכה ובאיוב ובירמיהו וקיינות.

יד. אין אומרים וידוי ונפילת אפיים במנחה של תשעה באב מפני שנקרא מועד, שנאמר "קרא עלי מועד לשבור בחורי".

טו. מקדשים הלבנה במוצאי תשעה באב, אבל צריך להמתין עד שיהיה חושך [צאת הכוכבים] באופן שתהיה הלבנה ראויה ליהנות מאורה. וטוב שיטעמו איזה דבר קודם הברכה. ואף שרואה הלבנה, לא יברך עד מוצאי ת"י. ואין בזה איסור משום אין מעבירין על המצוות.

" ואבותינו סיפרו לנו "

סיפור החורבן - מרגש וחינוכי

הצביע לכיוון פתח בית הספר. הרמתי את מבטי, וראיתי שם התקהלות לא קטנה של עולי אתיופיה מבוגרים, כנראה הוריהם של התלמידים שלי. מה הם עושים פה? ועל מה כל הצעקות שלהם?

ניגשתי אליהם, מנסה להבין מתוך מעט האמהרית שהבנתי, על מה כל הרעש. כשהתקרבת אליהם, פתאום השתרר לו שקט גמור. אחד המבוגרים שידע עברית ברמה טובה יותר, שאל אותי: "אתה המורה של הילדים שלנו?" "כן", עניתי, "מה קורה פה, אדוני?"

"הילדים חזרו אתמול הביתה, ואמרו לנו שהמורה שמלמד אותם, סיפר להם שאין בית-המקדש בירושלים. מי יכול להגיד להם דבר כזה?", הוא הביט עלי כועס.

"אני אמרתי להם. דיברנו על בית המקדש, הרגשתי שהם קצת מבולבלים, אז הבהרתי שבית המקדש נשרף לפני אלפי שנה, ושהיום אין לנו שום בית-מקדש. זה הכל".

הוא הביט עלי ולא מאמין. "מה? על מה אתה מדבר?" עשיתי הייתי עוד יותר מבולבל. "אני לא מבין. על מה כל הכעס? פשוט הזכרתי להם שבית המקדש נחרב, שאינו קיים היום".

האיש פנה לשאר חבריו, ותרגם עבורם בגמגום ובקול רועד את דברי. פתאום ההמולה התחדשה, אך אפילו בטונים גבוהים יותר מאשר קודם. הנציג שלהם השתיק את רעיו, ושוב פנה אלי. "אתה בטוח?"

לא הבנתי על מה הוא מדבר. "מה בטוח? אם בית המקדש חרב? ברור שאני בטוח!", לא הצלחתי להסתיר את החיוך מעל פני. איזו סיטואציה מוזרה, חשבתי לעצמי.

האיש שוב פנה לחבריו, ובטון דרמטי תרגם את דברי. נראה היה שבשלב הזה סוף סוף הובן המסר, אך כעת התחיל מחזה שונה; אישה אחת נפלה על האדמה, השניה פרצה בבכי קורע לב, גבר שעמד לידם הביט בי כלא מאמין. קבוצה של שלושה גברים התחילו לדבר ביניהם בשקט, מילים מהירות, מבולבלות ומתקשות להאמין;

הילדים עמדו בצד, הביטו במתרחש במבוכה ניכרת; עוד אישה פרצה לפתע בבכי נרגש; בעלה ניגש וחיבק אותה. עמדתי מולם, והייתי המום.

הרגשתי כאילו הבאתי אליהם בשורת איוב שהיתה קשה מנשוא. כאילו בישרתי להם על מותו של אדם אהוב. עמדתי מול קבוצת יהודים שממש התאבלו על חורבן בית המקדש שבירושלים ולצערי אני הייתי צריך לנחם אותם. לאחר מספר חודשים, שוב הגיע תשעה באב. עמדתי בפתחם של הלימודים באוניברסיטה, והתקופה בה הייתי מורה ומדריך נראתה לי אי שם רחוקה בתוך ההיסטוריה.

הגעתיי כמו בכל שנה לבית הכנסת, כולם כבר ישבו על הרצפה וחיכיתי לשמוע את מגילת איכה. כבר ציפיתי שכמו בכל שנה, זה יהיה זמן שבו 'ארחף' למחשבות רחוקות, ואקווה לא להיות רעב מדי בצום הזה. קריאת מגילת איכה החלה, ופתאום קראתי את הפסוקים הראשונים:

"איכה ישבה בדד... היתה כאלמנה... בכו תבכה בלילה, ודמעתה על לחיה, אין לה מנחם מכל אוהביה, כל רעיה בגדו בה, היו לה לאויבים".

לא יכולתי שלא להיזכר באותו שיעור, במבטים של הילדים הכועסים, בצעקות של ההורים, בבכי של האימהות, בשקט האומלל של הגברים ובהלם שהשתרר לשמבע בשורה כל כך קשה, כאילו בישרתי להם שכרעג מת אדם שהיה יקר ללבם. באותו הרגע הבנתי שבדיק כך, אנחנו אמורים להתאבל על המקדש בתשעה באב. אנו אמורים לבכות על אובדן האחדות והשלום בעולם כולו. להצטער על היעלמות השכינה והקדושה מחיינו בארץ ישראל. לכאוב את חורבנו של המרכז הרוחני והתרבותי, שאיחד את כל העם סביבו.

מאז, בכל שנה כשמגיע תשעה באב, אני חווה מחדש את המקרה ההוא, את אותם האנשים שמצד אחד אני לימדתי אותם על היהדות שבארץ ישראל של היום, אך מצד שני, הם לימדו אותי שיעור משמעותי ביותר על יהדות עמוקה, יהדות שנמצאת מעל מושגי הזמן והמקום. יהדות אמיתית.

בכל שנה, כשהיה מגיע תשעה באב, הייתי קצת בבעיה. מדובר היה ביום שבו אנחנו אמורים להתאבל על חורבן בית המקדש. יום שבו אנו לא אוכלים, לא שותים, לא נועלים נעלי עור, ונוהגים מנהגי אבל שונים ומיוחדים.

בכל שנה הייתי מגיע לבית הכנסת לשמוע את מגילת-איכה, שמקוננת על חורבנה של ירושלים, אך בכל פעם מחדש הייתי מוצא את עצמי מרחף במחשבותי לאיזורים אחרים לגמרי. בעוד החזון היה קורא על בית המקדש, אני הייתי מתנתק לחלוטין, מתכנן את חופשת הקיץ שלי, שמח על שנגמרה תקופת המבחנים, או סתם מקווה שהצום יעבור בקלות.

בתחילת שנות העשרים של חיי, עבדתי בתור מורה באתר-קארוונים שאיכלסו אלפי עולים חדשים מאתיופיה.

היו לי בכיתה 20 תלמידים בכיתות ג'-ו' (הם שובצו על פי רמת הקריאה שלהם, ולא לפי גילם הכרונוולוגי). התכונן שלי היה, ראשית, לקשור את חג הפסח לחגים האחרים, בכך שאזכיר להם את נושא שלושת הרגלים, את שלושת המועדים בשנה שעם ישראל נהג לעלות לירושלים.

התכוונתי לקצר בהקדמה, ומייד לפתוח בנושא חג הפסח. "היום ראש חודש ניסן, וזהו חודש שבו אנו חוגגים את חג הפסח", פתחתי את השיעור. "פסח הוא אחד משלושת הרגלים. בפסח נהגו כל היהודים לעלות לירושלים, לבית המקדש". אך בשלב זה, קפץ אחד התלמידים וקטע את דברי: "המורה, אתה היית פעם בבית המקדש?"

חייכתי אליו, מתוך הבנה שהוא קצת מבולבל. "לא, מה פתאום, זה היה ממש מזמן!" התלמיד התעקש, ואליו נוספו כמה זוגות עיניים: "כן, בסדר, מזמן, אבל אתה היית שם? היית בבית המקדש פעם מזמן?" שוב חייכתי, הפעם קצת מבולבל. חשבתי לעצמי, מה הוא לא מבין? אולי העברית שלי קשה לו?

החלטתי להסביר בהירות: "לא, מה פתאום, זה היה ממש ממש לפני הרבה מאד שנים. לפני הרבה הרבה זמן!", קיוויתי שהפעם הבהרתי את עצמי כראוי.

אך כעת שאר התלמידים הצטרפו אליו, ושאלו בהמולה ביחד: "אף פעם לא היית שם?", "המורה, איך זה להיות בבית המקדש?", "איך נראה בית המקדש?"

"שקט!", ניסיתי להרגיע את הרוחות, "תקשיבו, אין בית המקדש! היה מקדש לפני הרבה מאד שנים, אבל היום אין! הוא חרב! הוא נשרף! אני לא הייתי שם, אבא שלי לא היה שם, סבא שלי גם לא! כבר אלפיים שנה אין בית המקדש!"

אמרתם את המילים שוב ושוב. מה הסיפור? זו מציאות שנולדנו כולנו לתוכה, למה הם כל כך מוטרדים מזה? ההמולה בכיתה רק התגברה יותר ויותר, כשכעת הם התחילו לדבר ביניהם באמהרית, מתווכחים, מתרגמים, מסבירים, צועקים, ואני כבר לא מצליח להשתלט על הסדר בכיתה. כשצלצל פעמון בית הספר, הם אספו את חפציהם ורצו הביתה.

אני יצאתי מבית הספר מותש ומבולבל לגמרי. בבוקר שלמחרת, עמדתי באוטובוס שהביא אותי אל בית הספר, כשאירועי יום האתמול כמעט ולא הטרידו אותי. למעשה, כמעט שכחתי לגמרי מכל הסיפור. תכננתי היום ללמד רק מקצועות כמו תורה ו"ן, כך שלא חשבתי על נושאים אחרים.

כשהגיע האוטובוס לתחנה שלי, ירדתי ממנו והתחלתי לצעוד בשלווה לכיוון שער בית הספר. השומר שעמד בשער קיבל את פניי במבט קצת מבוהל. "תגיד", הוא פנה אלי, "מה קורה פה היום? יש לך מושג?"

ניסיתי להיזכר אם יש איזו פעילות מיוחדת, או טקס מסוים ששכחתי, אך לא הצלחתי להיזכר במשהו חריג. "למה?", שאלתי אותו, "מה קרה?" הוא לא ענה לי, ורק